

Han Leune

Toespraak bij de uitvaart van Cornelis Jacob Felius (1927-2017)

Middelburg, 6 februari 2017

Cor Felius was een broer van mijn moeder, Toos Felius, en daarom was hij voor mij oom Cor. Hij werd op 27 december 1927 in Bruinisse geboren waar zijn vader bakker was in de Schoolstraat. In dit vissersdorp groeide hij op, samen met zijn broers Gerard en Bram en zijn drie zusjes: Truida, Toos en Leny. Oom Cor was de jongste van de broers, maar niet de jongste van het gezin. Dat was het nakomertje Leny. Nu oom Cor is overleden leeft van dit gezin niemand meer.

Zijn ouders hadden het in Bruinisse in zakelijk opzicht niet gemakkelijk. Het dorp telde niet veel meer dan 2000 inwoners en er waren maar liefst tien bakkers werkzaam. De meeste concurrenten waren in het dorp geboren en getogen en beschikten over een stabiele klantenkring. Bakker Marien Felius en zijn echtgenote Truus de Jonge kwamen uit Wemeldinge en moesten zich als nieuwkomers waarmaken. Dat zij daarin door hard werken redelijk zijn geslaagd is opmerkelijk.

In februari 1944 werd het gezin gedwongen om Schouwen-Duiveland te verlaten. De Duitsers zetten het eiland onder water. Met hun kinderen Truida, Cor en Leny keerden Marien Felius en Truus de Jonge terug naar hun geboortedorp Wemeldinge, waar Marien gedurende enkele jaren bakkersknecht werd. Na de Tweede Wereldoorlog vestigden zij zich niet nog eens in Bruinisse. In januari 1945 werd het dorp getroffen door een Engels bombardement. De Engelsen dachten dat er nog Duitse militairen verbleven, hetgeen echter niet meer het geval was. Het dorp werd grotendeels in puin geschoten. De ravage was enorm. Als door een wonder bleef de bakkerij van Felius gespaard, maar opa en oma zagen het niet meer zitten om in Bruinisse opnieuw de draad op te pakken. In 1948 verhuisden zij met Truida, Cor en Leny naar Kloetinge, waar Marien Felius bakkersknecht werd bij zijn broer Jaap. Kort ervoor was gebleken dat dochter Truida leed aan multiple sclerose, een ongeneeslijke aandoening van het centraal zenuwstelsel. Zij zou haar verdere leven thuis worden verpleegd.

Voor oom Cor duurde het verblijf in Kloetinge slechts kort want in 1948 werd hij als dienstplichtige uitgezonden naar Oost-Indië, toen een Nederlandse kolonie. Daar werd hij als soldaat betrokken bij de strijd om de onafhankelijkheid van Indonesië. Dat was een indringende levenservaring. Ik sprak er onlangs nog eens met hem over. Hij vertelde niet gelukkig te zijn met de wijze waarop de laatste tijd over de inzet van Nederlandse militairen wordt geoordeeld. Zij deden volgens hem hun vaderlandse plicht. Hij voegde eraan toe, alsof hij zich voor zijn aandeel in die koloniale oorlog wilde verontschuldigen, dat hij zelf geen enkel schot had gelost.

Oom Cor keerde in mei 1950 terug in Kloetinge. Mijn ouders, broer en ik waren daar toen op bezoek en een foto herinnert aan het moment waarop oom Cor kwam aanlopen in de Schoolstraat. Zijn

ouders liepen hem tegemoet en links en rechts van hem liepen, zo te zien nogal opgewekt, mijn broertje Rien en ik, toen vier en vijf jaar oud.

Op 11 juni 1952 trouwde oom Cor met Mientje Schouten die uit Wemeldinge afkomstig was. Het was, denk ik, de beste beslissing die hij in zijn lange leven heeft genomen. Ze waren dol op elkaar en daarin kwam in de 64 jaren die zouden volgen geen verandering.

In november 1950 trad hij in dienst van de Koninklijke Landmacht. Dit bleef zo tot zijn pensioen. Hij werkte er in een administratieve functie. Het werk bracht met zich dat hij diverse malen werd overgeplaatst. Zo woonde hij met zijn gezin in Den Haag, Amsterdam, Kampen, Gorcum en tenslotte in Middelburg. Hoewel hun drie kinderen volop Zeeuws bloed in hun aderen hebben, zijn zij buiten de provincie geboren, Gerda en Jan in Den Haag en Mark in Gorcum. De overplaatsingen zorgden uiteraard voor nogal wat ongemak, maar, zo vertelde oom Cor me, ze gingen steeds gepaard met een salarisverhoging en dit maakte veel goed. Het was voor oom Cor en tante Mientje een hele opluchting dat ze in Zeeland, naar hun bakermat, konden terugkeren en weer konden genieten van het Zeeuwse landschap.

In menig opzicht kan het leven van oom Cor worden getypeerd als gelukkig. Een geslaagd huwelijk, een gelukkig gezinsleven, een vaste baan die veel arbeidsvoldoening schonk en zorgde voor een goed salaris, een opgewekt karakter (dat hij ongetwijfeld dankte aan zijn moeder), een optimistische levensvisie en, tot althans de allerlaatste levensfase, een ijzersterke gezondheid. Dat het leven geheel anders kan verlopen blijkt uit de levensloop van de man naar wie hij is genoemd, te weten Cornelis Jacob de Jonge, de oudste broer van zijn moeder. Deze Cornelis Jacob werd in 1889 geboren en overleed in 1927. Hij werd dus slechts 38 jaar oud. Een jaar voor zijn dood werd zijn huwelijk ontbonden.

Cornelis Jacob de Jonge (en dus ook oom Cor) dankte zijn tweede voornaam aan zijn grootvader van moederszijde, Jacob de Jonge. Deze werd geboren in 1833 en overleed in 1882, 49 jaar oud. Hij was toen sluisknecht (brugwachter) te Wemeldinge en verdronk in het Kanaal door Zuid-Beveland. Uit zijn huwelijk met Cornelia Muller kwamen maar liefst zestien kinderen voort waarvan er acht kort na hun geboorte stierven en één niet ouder werd dan zes jaar. Slechts zeven van de zestien kinderen werden volwassen. Zij woonden nog thuis toen hun vader verdronk. Het jongste kind, dochtertje Jaantje, was toen nog maar drie jaar oud. Het oudste kind, de grootvader van oom Cor in de moederlijke lijn, Abraham Jacob de Jonge, volgde zijn vader als sluiswachter in Wemeldinge op. Diens grootmoeder in de mannelijke lijn, dus de moeder van Jacob de Jonge (zij heette Ragel de Wilde), kwam overigens uit een gezin met 17 kinderen!

Van de zeven voorvaderen van oom Cor in de mannelijke (Felius-) lijn vanaf het eind van de 17de eeuw is bekend hoe oud zij werden, namelijk gemiddeld 72,6 jaar. Oom Cor werd 89 en heeft dit gemiddelde dus ruimschoots overschreden. Slechts één van hen, zijn voorvader Cornelis Felius, smid

in Biezeling, werd ouder dan oom Cor, namelijk 94. Hij schroefde het gemiddelde van de genoemde zeven voorvaderen dus fors omhoog.

Oom Cor kan worden gekarakteriseerd als beminnelijk, sportief (hij wandelde en fietste veel), zorgzaam, behulpzaam (ook voor burens) en integer. Hij was kortom een aardig en goed mens. Hij had een sterke wil, net zoals trouwens mijn moeder, en was gesteld op een ordelijk leven.

Toen tante Mientje ernstig ziek werd heeft hij heel goed en liefdevol voor haar gezorgd. Als een volwaardige mantelzorger regelde hij het huishouden, deed de boodschappen en zorgde voor het eten. Klagen was hem vreemd.

Zijn wilskracht manifesteerde zich wel heel in het bijzonder in de laatste fase van zijn leven. Toen vast kwam te staan dat hij ongeneeslijk ziek was en niet lang meer zou leven wilde hij nog per se zijn 89ste verjaardag meemaken en ervoor zorgen dat de geplande verhuizing naar een senioren-appartement goed voorbereid en perfect zou verlopen. Toen dit alles achter de rug was ontstond bij hem het gevoel dat zijn leven voltooid was. Hij had er uiteindelijk vrede mee. Mentaal bleef hij ongebroken. Zijn geheugen functioneerde kort voor zijn overlijden nog voortreffelijk, zoals mijn echtgenote Dinette en ik tijdens onze laatste openhartige en indringende ontmoeting hebben kunnen constateren.

De wijze waarop tante Mientje en hun kinderen hem in zijn laatste fase levensfase hebben verzorgd en begeleid dwingt diep respect af. Ik zeg dit mede namens mijn echtgenote, mijn broer Rien en mijn schoonzusje Ineke van der Hiele.

Wij wensen tante Mientje in de moeilijke tijd die gaat komen heel veel sterkte toe. Hopelijk bieden fijne herinneringen veel troost.